

**СЕКЦІЯ 1. Іноземний студент у мовному середовищі сучасної
України та інших країн у контексті процесів трансформації та
глобалізації**

Литвин І. П.

Івано-Франківський національний технічний університет нафти і газу

**МОВНО-КУЛЬТУРНА ВЗАЄМОДІЯ НА ЗАНЯТТЯХ З
УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ЯК ІНОЗЕМНОЇ**

Загальновідомо, що людина тісно взаємопов'язана з соціумом. Ще в часи Стародавньої Греції вигнання із соціуму вважалося найбільшою карою. У своїх працях Аристотель визначав людину як «істоту суспільну», яка належить до суспільства і повинна виконувати його закони і правила. Відтак запорукою успішної взаємодії людей у суспільстві є адекватна комунікація між носіями мови.

Сьогодні розширення кордонів та соціальна мобільність сприяють активному обміну інформацією, а отже, і розвитку самого суспільства.

Варто зауважити, що мова кожного етносу виконує не лише комунікативну функцію, а й культурологічну і є носієм мовної свідомості народу. При неправильній комунікації виникає бар'єр, який спричинює непорозуміння між учасниками діалогу або сприяє погіршенню конфлікту, що вже виник.

Метою доповіді є розкриття особливостей мовно-культурної взаємодії на заняттях з української мови як іноземної. Для реалізації поставленої мети потрібно проаналізувати аспекти міжкультурної комунікації і розглянути проведення нестандартних занять.

Термін «міжкультурна комунікація» ввійшов у науковий обіг у другій половині ХХ століття, і його засновниками вважають Г.Трейгера та Е.Холла. Проблема міжкультурної комунікації потрапляла у коло зацікавлень відомих вітчизняних та зарубіжних учених: П.Донця,

Т. Комарницької, С. Тер-Минасової, А. Садохіного, В. Зінченка, В. Зусмана, Ф. Бацевича, З. Кірнозе, Г. Крумма, Ф. Гіннекампа та інших.

На думку українського вченого Ф. С. Бацевича, поняття «міжкультурна комунікація» – це процес спілкування (вербального і невербального) людей (груп людей), які належать до різних національних лінгвокультурних спільнот, як правило, послуговуються різними ідіоетнічними мовами, відчують лінгвокультурну «чужинність» партнера по спілкуванню, мають різну комунікативну компетенцію, яка може стати причиною комунікативних невдач або культурного шоку в спілкуванні [1, с. 9].

У своїй праці «Мова і міжкультурна комунікація» С. Тер-Мінасова зауважує, що комунікація – це процес обміну повідомленнями, у ході якого постійно відбувається відтворення смислів, так як вони не збігаються в людей, котрі говорять однією і тією самою мовою, вирости в одній і тій самій культурі [8].

Тому використання культурологічних підходів на заняттях української мови як іноземної забезпечує не лише ефективне й адекватне спілкування, а й сприяє соціалізації студентів-іноземців і допомагає їм краще порозумітися з носіями мови.

Організування екскурсій, проведення нестандартних занять, квестів чи майстер-класів є потужним засобом, який сприяє поглибленню комунікативних здібностей студентів, збагачуванню їхнього вокабуляру й набуттю досвіду міжособистісного спілкування. За допомогою проведення таких нестандартних занять студенти краще знайомляться з українською історією, культурою, традиціями і звичаями, адже вони відображають реальність спілкування, формують особистісно-ціннісне уявлення про дійсність і готують іноземця до взаємодії з новим середовищем.

Культурологічний підхід, який потрібно практикувати на початку навчального процесу, відіграє важливу роль у процесі вивчення української мови як іноземної. Він поєднує в собі як комунікативну, так і соціокультурну діяльність і допомагає адаптуватися до нового середовища, збагачує

лексичний запас реципієнта. І саме викладач є головним інструментом впровадження культурологічних методів навчання, саме він веде соціокультурне виховання студентів-іноземців і несе відповідальність за їхній культурний розвиток та адаптацію в українському середовищі.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Словник термінів міжкультурної комунікації / Ф. С. Бацевич; М-во освіти і науки України, Львів. нац. ун-т ім. І. Франка. – Київ: Довіра, 2007. – 205 с.
2. Антипова О. П. У пошуках нестандартного уроку / О. П. Антипова // Рад. школа. – 1991. – №1. – С. 65-69.
3. Бацевич Ф. С. Основи комунікативної лінгвістики / Ф. С. Бацевич. – К., 2004. – 342 с.
4. Бацевич Ф. С. Нариси з лінгвістичної прагматики: Монографія / Ф. С. Бацевич. – Львів: ПАІС, 2010. – С. 225
5. Донец П.Н. Основы общей теории межкультурной коммуникации / П.Н. Донец. – Харьков: Штрих, 2001. – 384 с.
6. Мальцева К.С. Міжкультурні непорозуміння і проблема міжкультурного перекладу: Автореф. дис... канд. філософ. наук: 09.00.04 / Ін-т філос. ім. Г.С.Сковороди НАН України. — К., 2002. — 20 с.
7. Манакін В. М. Мова і міжкультурна комунікація. – К., 2012. – 288 с. (Манакін В.М. Мова і міжкультурна комунікація / В.М Манакін. – Київ: ЦУЛ, 2012. – 288 с.)
8. Тер-Минасова С.Г. Язык и межкультурная коммуникация / С.Г. Тер-Минасова. – М.: Слово, 2000.– 265 с.
9. Hall, E. The silent language // https://monoskop.org/images/5/57/Hall_Edward_T_The_Silent_Language.pdf